

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

Warszawa, *7 czerwca 2011*

RPO-611774-III/09/TO/LN

00-090 Warszawa   Tel. centr. 22 55 1 77 00
Al. Solidarności 77   Fax 22 827 64 53

Pan
Donald Tusk
Prezes Rady Ministrów

Szanowny Panie Premierze,

Uprzejmie informuję Pana Premiera, że zawarte w pragmatykach służbowych przepisy wskazujące nabycie uprawnień emerytalnych i posiadanie odpowiedniej wysługi lat jako samoistną przesłankę umożliwiającą zwolnienie ze służby, mogą zostać ocenione jako stanowiące dyskryminację ze względu na wiek.

Zgodnie z treścią art. 41 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277 ze zm.) policjanta można zwolnić ze służby w przypadkach (...) nabycia prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia 30 lat wysługi emerytalnej. Identyczne rozwiązania ustawodawca przewidział wobec funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu [art. 35 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu (Dz. U. z 2004 r. Nr 163, poz. 1712 ze zm.)], Straży Granicznej [art. 45 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2005 r. Nr 234, poz. 1997 ze zm.)], Państwowej Straży Pożarnej [art. 43 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2009 r. Nr 12, poz. 68 ze zm.)]. Podobne rozwiązania (nabycie prawa do emerytury w pełnym wymiarze, określonego w przepisach odrębnych) dotyczą funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu [art. 60 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2010 r. Nr 29, poz. 154 ze zm.)], Centralnego Biura Antykorupcyjnego [art. 64 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. Nr 104, poz. 708 ze zm.)], Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego [art. 19 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego

i Służby Wywiadu Wojskowego (Dz. U. Nr 104, poz. 710 ze zm.)). W przypadku funkcjonariuszy Służby Więziennej w miejsce określenia, że funkcjonariusz może być zwolniony ze służby z powodu osiągnięcia 30-letniej wysługi emerytalnej, wprowadzono zasadę, że zwolnienie takie może nastąpić w przypadku osiągnięcia 30-letniego stażu służby w Służbie Więziennej (art. 96 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 9 lutego 2010 r. o Służbie Więziennej - Dz. U. Nr 79, poz. 523 ze zm.).

Zgodnie z art. 111 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 593 ze zm.) żołnierza zawodowego zwalnia się z zawodowej służby wojskowej wskutek osiągnięcia wieku sześćdziesięciu lat. Minister Obrony Narodowej, w przypadkach uzasadnionych potrzebami Sił Zbrojnych, może określić inny termin zwolnienia z zawodowej służby wojskowej dla żołnierzy zawodowych posiadających stopnie wojskowe generałów (admirałów) wyznaczanych na stanowiska służbowe w organizacji międzynarodowej albo międzynarodowej strukturze wojskowej albo na stanowiska służbowe Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, dowódcy rodzaju Sił Zbrojnych, Dowódcy Operacyjnego Sił Zbrojnych lub Szefa Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, którzy mieliby być zwolnieni ze służby na podstawie art. 111 pkt 5, za ich pisemną zgodą. W takim przypadku termin zwolnienia z zawodowej służby wojskowej nie może być późniejszy niż dzień osiągnięcia przez żołnierza zawodowego wieku sześćdziesięciu trzech lat.

Kwestie zgodności art. 41 ust. 2 pkt 4 w związku z art. 45 ust. 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277) z regulacjami unijnymi, a w tym przypadku z dyrektywą Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r., ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia (Dz. U. WE L 303, z dnia 2 grudnia 2000 r., s. 16; Dz. Urz. UE Polskie Wydanie Specjalne rozdz. 5, tom 4 s. 79, wydanej na podstawie art. 13 TWE), były w szczególności przedmiotem rozważań Naczelnego Sądu Administracyjnego w związku z prawomocnym wyrokiem z dnia 15 grudnia 2009 r., I OSK 649/09.

W uzasadnieniu tego wyroku Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że wspomniana dyrektywa ma zastosowanie również do służb mundurowych. Jednakże w ustawie o Policji brak jest stosownej regulacji, jak również określenia zakresu wyłączenia jej stosowania. Naczelny Sąd Administracyjny odniósł się do zapisu pkt 1 dyrektywy i art. 3 zakazującego dyskryminacji m.in. ze względu na wiek. Wskazał także, że w art. 6 ust. 1 dyrektywy dopuszczona została możliwość uznania przez państwa członkowskie, że odmienne traktowanie ze względu na wiek nie stanowi dyskryminacji,

jeżeli w ramach prawa krajowego zostanie to obiektywnie i racjonalnie uzasadnione zgodnym z przepisami celem, w szczególności celami polityki zatrudnienia, rynku pracy, kształcenia zawodowego i jeżeli środki mające służyć realizacji tego celu są właściwe i konieczne. Takie odmienne traktowanie może polegać m.in. na wprowadzeniu specjalnych warunków dostępu do zatrudnienia i kształcenia zawodowego, zatrudnienia i pracy, włącznie z warunkami zwalniania i nagradzania, dla ludzi młodych, pracowników starszych i osób mających na utrzymaniu inne osoby, w celu wspierania ich integracji zawodowej lub zapewniania im ochrony. Naczelny Sąd Administracyjny wskazał na brzmienie pkt 18 preambuły tej dyrektywy, gdzie stwierdzono, iż nie wymaga ona w szczególności od sił zbrojnych, policji, służb więziennych lub ratowniczych przyjmowania do pracy lub dalszego zatrudniania osób nieposiadających wymaganych zdolności umożliwiających wykonywanie zadań, które mogą im zostać powierzone z uwzględnieniem wynikającego z prawa celu utrzymania zdolności operacyjnej tych służb. Natomiast w świetle pkt 19 preambuły dyrektywy, ze względu na wymogi utrzymywania skuteczności sił zbrojnych, państwa członkowskie mogą nie stosować przepisów dyrektywy dotyczącej niepełnosprawności i wieku w całych siłach zbrojnych lub ich części. Państwa członkowskie, które zdecydują się na taki krok, muszą jednak określić zakres stosowania takiego odstępstwa.

Zatem dyrektywa dopuszcza zwolnienie funkcjonariusza służb mundurowych ze służby, ale tylko wtedy, gdy wiek ten uniemożliwia wykonywanie zadań, które mogą być powierzone funkcjonariuszowi, z uwzględnieniem wynikającego z prawa celu utrzymania zdolności operacyjnej tej służby.

W mojej ocenie pożądane byłoby wprowadzenie do pragmatyk służbowych przepisów precyzujących zakres możliwych odstępstw od stosowania dyrektywy oraz wskazujących okoliczności, w których zwolnienie funkcjonariusza ze służby nie mogłoby zostać ocenione jako akt dyskryminacji ze względu na wiek.

Działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska wobec przedstawionego problemu.

Łączę wyrazy szacunku

Jeremi Jędrzejko